

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการถือเป็นการพัฒนาศักยภาพของผู้พิการให้ผู้พิการได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองและสามารถดำรงชีวิต

อยู่ในสังคมได้ปกติได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการต้องจัดทำเทียบกับคนปกติโดยมิใช่เหตุแห่งความพิการมาเป็นการแบ่งแยกหรือจำกัดสิทธิทางการศึกษาที่ผู้พิการควรได้รับเช่นเดียวกับคนปกติ ดังที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 43 วรรคสาม ได้กำหนดไว้ว่า บุคคลย่อมมีความเสมอภาคกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและมาตรา 55 ได้กำหนดไว้ว่า บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติรัฐต้องคุ้มครองเด็กและเยาวชน ต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งตนเองได้ (กระทรวงศึกษาธิการ . 2550: 16) การจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้นต้องจัดตั้งตั้งแต่แรกเริ่มพบความพิการนอกจากนั้นยังต้องจัดให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้พิการและเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้ผู้พิการได้พัฒนาตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่ได้กล่าวถึงความเสมอภาคทางการศึกษาซึ่งครอบคลุมไปถึงการจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการหรือผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ดังนั้นกฎหมายแม่บทที่สองเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จึงได้มีการบัญญัติสิทธิทางการศึกษาของผู้พิการไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในหลายมาตราโดยมาตรา 10 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอภาคกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย

จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้เข้ารับการศึกษาศำหรับคนพิการในวรรคสองให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น (กระทรวงศึกษาธิการ . 2542: 16) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550 – 2554) ที่ได้กำหนดนโยบายว่า ควรสร้างโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่ม สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพพัฒนากำลังคนทุกระดับร่วมกับภาคอุตสาหกรรมและสถาบันการศึกษา โดยกำหนดเป้าหมายเชิงคุณภาพไว้ว่า คนไทย ทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม อารมณ์ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีทักษะในการประกอบอาชีพ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ. 2550: 51-60) นอกจากนี้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยังเน้นให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาคนทุกคนโดยกำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษ ต่อการประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 3) จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550-2554) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ดังที่กล่าวมาแล้วพอจะสรุปประเด็นได้ว่าทุกภาคส่วนให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาต่อบุคคลทั่วไปและคนพิการไว้อย่างสอดคล้องกัน โดยเพื่อให้การจัดการศึกษาศำหรับคนพิการเป็นไปอย่างมีระบบสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้พิการและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญจึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับ

คนพิการ พ.ศ. 2551 เพื่อกำหนดสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาของผู้พิการโดยในบทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนด สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาของผู้พิการเอาไว้ว่า คนพิการมีสิทธิและหน้าที่ได้รับการศึกษา โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิด หรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษาโดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และความ ต้องการเป็นพิเศษของบุคคลนั้น รวมไปถึง การได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพ การศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล นอกจากนั้นในมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว ยังกำหนดให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะ บุคคลอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียน การสอน ตลอดจนบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใด ทางการศึกษา ที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ และกำหนดให้สถานศึกษาหรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนผู้ดูแลคนพิการได้รับการศึกษาทุกระดับ หรือบริการทางการศึกษาที่ สอดคล้องกับ ความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ (กระทรวงศึกษาธิการ . 2551:4) และจากการ ประกาศใช้พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 นั้นทำให้หน่วยงานและ องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการเกิดการตื่นตัวและหาวิธีการที่จัดการศึกษา สำหรับคนพิการให้เหมาะสมและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ซึ่งในปัจจุบันการจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทยหรือการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ และ คนพิการสามารถรับการศึกษาได้ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตาม อรรถาศัย โดยมีการจัดการศึกษาพิเศษที่สำคัญอย่างน้อย 6 แบบหลัก คือ การจัดการเรียนร่วมใน โรงเรียนปกติ โรงเรียนศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ การจัดในครอบครัว การจัดโดยชุมชน การจัด ในสถานพยาบาล การจัดในศูนย์การศึกษาพิเศษ การที่จะจัดการศึกษาพิเศษแบบนี้จำเป็นต้องจัดด้วย รูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น(กระทรวงศึกษาธิการ. 2543ข: 67)

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่า เด็ก ที่มีความต้องการพิเศษทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ถ้าได้รับโอกาสในการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับ ความพิการของเขา แนวการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่สำคัญ คือ ให้โอกาสเด็กที่

มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับคนปกติในโรงเรียนปกติและดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนร่วมกับบุคคลอื่น ๆ การจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนจึงนับเป็นก้าวสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย (คารณี อุทัยรัตนกิจและคณะ. 2546: 53-58) ในการจัดการเรียนร่วมนั้น เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เข้าเรียนร่วมนั้นใช้เวลาส่วนใหญ่ในห้องเรียนปกติร่วมกับเพื่อนปกติ แต่ไม่ได้หมายความว่าเด็กทุกคนได้เรียนรู้ด้วยหลักสูตรเดียวกัน แต่เด็กเรียนร่วมกันด้วยการปรับหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการเฉพาะคน เพื่อให้ทุกคนได้รับการศึกษาตามความต้องการและความจำเป็นของแต่ละคน (Stainback & Stainback. 1996: 87-96.) เนื่องจากผลการศึกษาวิจัยในต่างประเทศยืนยันว่า การศึกษาแบบการเรียนร่วมนั้นให้ประโยชน์ทั้งด้านวิชาการและสังคมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Baker, Wang & Walberg. 1994: 33-35, Stainback & Stainback. 1992: 45-47) และเป็นประโยชน์ต่อเด็กปกติด้วย (Staub & Peck. 1994: 36-40)

กรุงเทพมหานคร ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแก่บุคคลที่มีความต้องการพิเศษ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2555-2559) ไว้ว่า “คนพิการในกรุงเทพมหานครเข้าถึงสิทธิและใช้ประโยชน์ได้อย่างเท่าเทียม ท้าวถึง เป็นธรรม และมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน นำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” โดยมีแนวทางและมาตรการให้ขยายโอกาสทางการศึกษาสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จัดการเรียนร่วมครบทุกเขต มอบหมายให้สำนักงานการศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพิ่มจำนวนโรงเรียนที่เปิดการจัดการเรียนร่วม รับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่มีอายุในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ จัดสรรอัตราค่าจ้างครูการศึกษาพิเศษให้มีมากขึ้นในโรงเรียนที่เปิดการเรียนร่วม จัดการอบรมครูที่สอนระดับอนุบาลและประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทุกโรงเรียน เพื่อให้เรียนรู้ การคัดกรองเบื้องต้น อันจะส่งผลให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้

ตรงตามความต้องการของเด็กแต่ละบุคคล

กรุงเทพมหานครถือเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ดังนั้น กรุงเทพมหานครจึงมีหน้าที่ในการจัดการเรียนร่วมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้วยเช่นกันโดยกรุงเทพมหานครในส่วนที่

เกี่ยวข้องกับด้านการบริหารการจัดการศึกษาได้ตระหนักและเห็นความสำคัญในการให้โอกาสทางการศึกษาแก่เด็กตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดนโยบายในแผนพัฒนาการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556-2559 ยังกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2.3 การพัฒนาการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอนุบาล ซึ่งในกลยุทธ์หลัก คือการส่งเสริมให้ผู้อยู่ในวัยเรียนมีโอกาสเข้าถึงการบริการการศึกษาภาคบังคับ (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล. 2551 : 8) ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ 4 ปี (พ.ศ. 2556 – 2559) ของสำนักงานการศึกษา ที่กำหนดในภารกิจหลักไว้ประการหนึ่งว่า จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ ให้บริการเพื่อเพิ่มโอกาสเด็กพิเศษ และผู้มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน (สำนักงานการศึกษา. 2556:7) นโยบายข้อที่ 6 การช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนในมาตราที่ 4 ของแผนพัฒนาการศึกษา

สำนักงานศึกษาดำเนินการตามนโยบายโดยจัดตั้งโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วมในสังกัดสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยใน พ.ศ. 2542 หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา จัดอบรมให้มีความรู้ตามการศึกษาพิเศษ 200 ชั่วโมงแก่ครูจำนวน 52 คน และในปีเดียวกันได้มีการเปิดโรงเรียนเป็นโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วมเพิ่มขึ้นอีก 43 โรงเรียนรวมทั้งสิ้น 51 โรงเรียน ปีการศึกษา 2544 มีโรงเรียนขอเปิดเป็นโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วมอีก 7 โรงเรียนรวมเป็น 58 โรงเรียน ปีการศึกษา 2545 มีโรงเรียนขอเปิดเป็นโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วมอีก 2 โรงเรียนรวมทั้งสิ้น 60 โรงเรียน ปีการศึกษา 2549 มีโรงเรียนมีโรงเรียนจัดการเรียนร่วมทั้งสิ้น 71 โดยสำนักงานการศึกษาได้กำหนดให้นำกระบวนการบริหาร การเรียนร่วมตามกระบวนการโครงสร้างซีท(SEAT) มาใช้ในการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร และจากการประเมินโครงการการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครในระยะที่ 1 พบว่าโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมมี การบริหารการจัดการเรียนร่วมอยู่ในระดับปานกลางละยังพบว่าจำนวนโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมยังมีจำนวนน้อย ยังไม่ครอบคลุมและไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษตลอดจนบางโรงเรียน ยังไม่มีความพร้อมในการจัดการเรียนร่วมทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนร่วมได้ตามนโยบายของสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร(หน่วยศึกษานิเทศก์) สำนักงานการศึกษา. 2547 : 2)

จากข้อมูลดังกล่าว สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครจึงได้ประกาศ ให้มีการจัดตั้งโรงเรียนในการจัดการเรียนร่วมเพิ่มขึ้นในปีการศึกษา 2554 ซึ่งเมื่อรวมกับโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนจัดการเรียนร่วมเดิมแล้วเป็นจำนวนทั้งสิ้น 97 โรงเรียน และรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่สามารถเรียนได้เข้าเรียนในชั้นปกติใน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และอบรมครูประจำการให้ได้รับความรู้ทั่วไปในการดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ (สำนักงานศึกษา.2554: 32) ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของหนึ่งนุช วงศ์ไทย (2552: 54) ที่ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูในโรงเรียนประถม สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตวัฒนา มีความเข้าใจในการบริหารการจัดการเรียนร่วมอยู่ในระดับ ปานกลางและได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการศึกษาวิจัยข้าราชการครูในเขตอื่น ๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบผลการวิจัยเพื่อช่วยกันหาทางแก้ปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วมใน โรงเรียนปกติและควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่อาจจะทำให้การจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วมในโรงเรียนปกติแตกต่างกัน

จากข้อมูลและผลวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการบริหารการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นกระบวนการสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 โดยมีจุดมุ่งหมาย 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ 2) เพื่อให้โรงเรียนจัดการบริหารการจัดการเรียนร่วมได้ดำเนินการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ตอบสนองความ และส่งผลให้เด็กได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ 3) เพื่อให้โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมได้ดำเนินการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งได้ชี้แจงประเด็นปัญหาในการบริหารการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เช่นปัญหาด้านผู้สอน เนื่องจาก การจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมของสังกัดกรุงเทพมหานคร มีทั้งเรียนในห้องเรียนเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและเรียนห้องเรียนเดียวกันกับเด็กปกติ จึงเกิดปัญหาครูผู้สอนไม่มีความรู้หรือทักษะในการสอน ไม่มีความรู้ในการจัดทำสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน ส่วนอาคารสถานที่ที่โรงเรียนที่มีการจัดการเรียนร่วมยังขาดห้องฝึกทักษะและการทำกิจการส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษตามความจำเป็น และปัญหาด้านการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนมีปัญหาด้านบุคลากรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และการบริหารจัดการโรงเรียนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อีกทั้ง

ผู้บริหารยังขาดความรู้ เจตคติ และทักษะในการบริหารจัดการเรียนร่วม (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2549)

ด้วยเหตุนี้การบริหารจัดการเรียนร่วมและการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษต้องได้รับการจัดการศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับความต้องการและระดับความสามารถของผู้เรียน อีกทั้งต้องเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาและรูปแบบการศึกษา เพื่อให้ การบริหารจัดการเรียนร่วมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วมนำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการตลอดจนใช้เป็นข้อมูลในการขยายโรงเรียนในการจัดการเรียนร่วมในสังกัดกรุงเทพมหานครต่อไปในอนาคต

1. คำถามเพื่อการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน และความต้องการในการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร
2. รูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีความเหมาะสมเป็นไปได้ควรมีลักษณะอย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของงานวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และศึกษานิเทศก์ที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งกลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร และแบ่งตามขนาดของโรงเรียนเป็น ขนาดใหญ่ จำนวน 60 โรงเรียน ขนาดกลาง จำนวน 32 และขนาดเล็ก จำนวน 23 รวม 115 โรงเรียน จำนวนบุคลากรเป็นผู้บริหาร จำนวน 115 คน ครู จำนวน 175 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 47 คน รวม 337 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหาการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานครใน 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการจัดการความพร้อมของนักเรียนและบุคลากร
2. ด้านบริหารการจัดสภาพแวดล้อม
3. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร
4. ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานครตามการรับรู้ของครูการศึกษาพิเศษ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนเรียนร่วมในสังกัดกรุงเทพมหานคร (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร : 68-77) ที่ได้ อธิบายกระบวนการเตรียมการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนไว้ว่า โรงเรียนที่จะดำเนินการจัดการเรียนร่วมต้องมีการจัดเตรียมความพร้อมนักเรียนและบุคลากร มีการประชุมชี้แจง และประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม การรับสมัครนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วม มีการจัดเตรียมสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ภายนอกและภายในห้องเรียน สื่อสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมและสอดคล้องกับประเภทความพิการ มีการสร้างหลักสูตรและปรับหลักสูตรปกติทั่วไปให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมในโรงเรียน มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคลและแผนการสอนประจำวันที่ถูกต้องและมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการจัดการ

เรียนร่วมเพื่อทำการติดต่อ ประสานกับผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบำบัดฟื้นฟู นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และทำการศึกษาวิเคราะห์ร่วมกับแนวทางการบริหารการเรียนร่วมตาม โครงสร้างซีท (SEAT) ซึ่งมีองค์ประกอบในการบริหารจัดการเรียนร่วม 4 ด้าน คือ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือ (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษา ขั้นพื้นฐาน 2548 : 32-36) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหาร การจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครใน 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อม นักเรียนและบุคลากร ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการประสาน ความร่วมมือกับชุมชน โดยผนวกแนวคิดร่วมกับแนวทางการบริหารการจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้าง (SEAT) โดยศึกษาจำแนกตามตัวแปรอิสระ ดังนี้

1. ขนาดของโรงเรียน ทำการศึกษาจากการแบ่งขนาดโรงเรียนของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครได้แบ่งโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนตั้งแต่ 1-400 คน โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 401-800 คน และ โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียน 800 คนขึ้นไป (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร . 2553: 5)

2. รูปแบบการจัดการเรียนร่วม ทำการศึกษาจากแนวคิดของ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2546 :65-66) ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เรียนร่วมต้องคำนึงถึงข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้รูปแบบการจัดการเรียนร่วม โรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานครสามารถจัดได้ 3 ลักษณะดังนี้ ชั้นพิเศษเต็มเวลา เด็กมีโอกาสร่วมกิจกรรมสังคมต่าง ๆ กับเด็กปกติ เด็กที่เรียนร่วมในรูปแบบนี้เป็นเด็กที่มีความบกพร่องค่อนข้างมาก ชั้นพิเศษโดยส่งไป เรียนร่วมบางเวลา เด็กจะเรียนร่วมกับเด็กปกติบางวิชา เด็กที่เรียนร่วมในรูปแบบนี้เป็นเด็กที่มีความ บกพร่องด้วย ชั้นเรียนร่วมเต็มเวลา เด็กเรียนร่วมในชั้นเรียนเดียวกับเด็กปกติตลอดเวลา เด็กที่เรียน ร่วมในรูปแบบนี้เป็นเด็กที่มีความบกพร่องค่อนข้างน้อย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัยดังกล่าวสามารถเขียนกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

- 1.ขนาดของโรงเรียน
 - 1.1 ขนาดเล็ก
 - 1.2 ขนาดกลาง
 - 1.3 ขนาดใหญ่

ตัวแปรตาม

การบริหารการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานคร

- 1.ด้านการจัดการความพร้อมของนักเรียน
และบุคลากร
 - ระดับการปฏิบัติงานของโรงเรียนในด้านการเตรียมพร้อมนักเรียนปกติ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและบุคลากรภายในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม
2. ด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม
 - ระดับการปฏิบัติงานของโรงเรียนในด้านการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนรวมถึงการจัดสื่อ บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
- 3.ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร
 - ระดับการปฏิบัติงานของโรงเรียนในด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและแผนการสอน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจความหมายเฉพาะคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ตรงกัน ผู้วิจัยได้นิยามความหมายของคำหลักไว้ดังนี้

รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนร่วม

รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนร่วม หมายถึง โครงสร้างการบริหารการจัดการเรียนร่วมที่แสดงความสัมพันธ์ ในการบริหารจัดการให้บุคคลที่มีความต้องการพิเศษและบุคคลพิการเข้าไปในระบบการศึกษาทั่วไป มีการร่วมกิจกรรมและใช้ช่วงเวลาช่วงหนึ่งในแต่ละวันระหว่างบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ และบุคคลพิการกับบุคคลทั่วไป ถึงขั้นตอนการทำงาน เพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากระบบต่างๆในการบริหารจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียน สามารถอธิบายลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบหรือกิจกรรมในระบบของโรงเรียน นำไปสู่ความสำเร็จและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดโดยมีการบริหารจัดการ อำนวยความสะดวก และเตรียมความพร้อมโรงเรียนใน 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. การเตรียมความพร้อมนักเรียนและบุคลากร หมายถึง ระดับการปฏิบัติงานของโรงเรียนใน

ด้านการเตรียมพร้อมนักเรียนปกติ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและบุคลากรภายในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม ประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน การให้ความรู้กับนักเรียนปกติในและบุคลากรของโรงเรียนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการ

พิเศษ การให้ความร่วมมือของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนในการจัดการเรียนร่วม การส่งเสริมพัฒนาครูการศึกษาพิเศษและครูผู้สอน การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของนักเรียนปกติ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและบุคลากรในโรงเรียน กำหนดนโยบายในการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน

2. การจัดสภาพแวดล้อม หมายถึง ระดับการปฏิบัติงานของโรงเรียนในด้านการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนรวมถึงการจัดสื่อ บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การจัดสภาพแวดล้อมให้มีขีดจำกัดน้อยที่สุด การจัดเตรียมอาคารสถานที่ภายนอก ห้องน้ำ โรงอาหาร ทางเดิน การจัดสภาพแวดล้อมในตัวอาคาร ประตู แสงสว่าง การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียน การจัดสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก ความเพียงพอของสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดบุคลากรหรือผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน การประชุมปรึกษาของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจุบัน การจัดสภาพแวดล้อมตามหลักเกณฑ์ การประเมินการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การสนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

3. การบริหารจัดการหลักสูตร หมายถึง ระดับการปฏิบัติงานของโรงเรียนในด้านการบริหารจัดการ

หลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและแผนการสอนรายบุคคล การตรวจสอบ คัดกรอง คัดแยกนักเรียนก่อนกสนเข้าเรียนร่วม การใช้เทคนิคการสอนของครูการศึกษาพิเศษ การรายงานผลการพัฒนาและความก้าวหน้าของนักเรียน การจัดกิจกรรมการสอนของครูการศึกษาพิเศษ การรายงานผลการพัฒนาและความก้าวหน้าของนักเรียน การจัดกิจกรรมการสอนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การจัดห้องเรียนและตารางเรียน การวัดผลและประเมินผลนักเรียนตามศักยภาพ การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การจัดทำหลักสูตรการศึกษาพิเศษ การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงงานและการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน

4. การประสานความร่วมมือกับชุมชน หมายถึง ระดับการปฏิบัติงานของโรงเรียนในการประสาน

ความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครอง นักวิชาชีพสาขาต่าง ๆ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือและพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การประชุมผู้บริหาร ครูการศึกษาพิเศษนักวิชาชีพและผู้ปกครอง การติดต่อประสานงานเพื่อส่งต่อนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนอื่น การมีส่วนร่วมผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การติดต่อประสานงานกับนักวิชาการวิชาชีพเพื่อพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม การรายงานผลการบริหารการเรียนร่วมต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ปกครอง ความสม่ำเสมอในการประชุมผู้ปกครองครู นักวิชาชีพ

โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หมายถึง สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 435 โรงเรียน ที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ประกอบด้วยระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาและระดับชั้นมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานครได้ปรับปรุงการแบ่งกลุ่มการปฏิบัติงานของสำนักงานเขต เพื่อให้การปฏิบัติราชการมีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ เศรษฐกิจ สังคม วิถีการดำรงชีวิตของประชาชน สามารถสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเพื่อประโยชน์ในการประสานงานการกำกับและติดตามการปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามนโยบายของกรุงเทพมหานคร

1. กลุ่มกรุงเทพกลาง ประกอบด้วย เขตพระนคร เขตดุสิต เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์เขตดินแดง เขตห้วยขวาง เขตพญาไท เขตราชเทวี และเขตวังทองหลาง
2. กลุ่มกรุงเทพใต้ ประกอบด้วย เขตปทุมวัน เขตบางรัก เขตสาทร เขตบางคอแหลม เขตยานนาวา เขตคลองเตย เขตวัฒนา เขตพระโขนง เขตสวนหลวงและเขตบางนา
3. กลุ่มกรุงเทพเหนือ ประกอบด้วย เขตจตุจักร เขตบางซื่อ เขตลาดพร้าว เขตหลักสี่ เขตดอนเมืองเขตสายไหมและเขตบางเขน
4. กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ประกอบด้วย เขตบางกะปิ เขตสะพานสูง เขตบึงกุ่ม เขตคันนายาว เขตลาดกระบัง เขตมีนบุรี เขตหนองจอกเขตคลองสามวาและเขตประเวศ
5. กลุ่มกรุงเทพมหานครเหนือ ประกอบด้วย เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตจอมทอง เขตบางกอกใหญ่เขตบางกอกน้อย เขตบางพลัด เขตคลองสาน และเขตทวีวัฒนา

6. กลุ่มกรุงธนใต้ ประกอบด้วย เขตภาษีเจริญ เขตบางแค เขตหนองแขม เขตบางขุนเทียน เขตบางบอน เขตราชพฤกษ์บวรณะ และเขตทุ่งครุ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้สำหรับการวิจัย คาดว่าจะได้รับประโยชน์ในการศึกษารังนี้

1. เป็นข้อมูลที่ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนใน

สังกัดกรุงเทพมหานคร มีศักยภาพยิ่งขึ้น และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้รับบริการทางการศึกษา

2. ได้รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนร่วมที่ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ทันต่อ

การเปลี่ยนแปลงตามสภาวะการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาทุกสังกัด